

Estetický soud

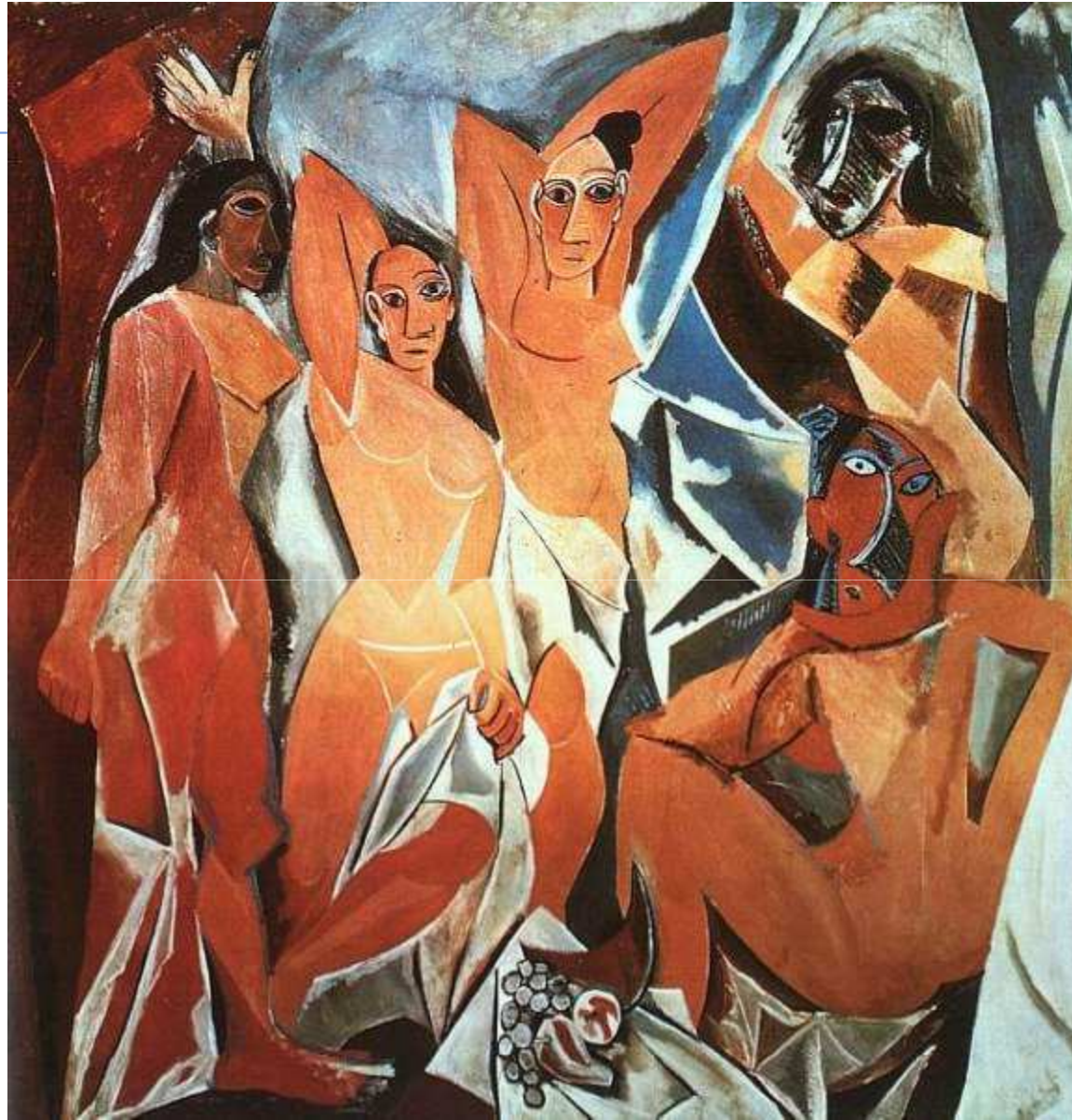
Úvod do uměnovědných studií

Malé opakování

- ▶ **Přiřadte pojmy:**
 - ▶ Angažovaný přístup, Filozofické východisko, Vliv přírodních věd
 - ▶ Estetika, Obecná teorie umění, Kulturální studia
- ▶ První použití pojmu Estetika k označení vědního oboru, a to jako nauky o smyslovém vnímání, použil v roce
- ▶ Platí, že estetika a teorie umění nemají nic společného? (podle J. Volka)
- ▶ Kterou oblast kultury zdůraznila Kulturální studia jako významnou oblast pro vědecké/akademické studium.

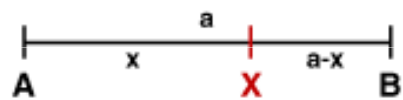
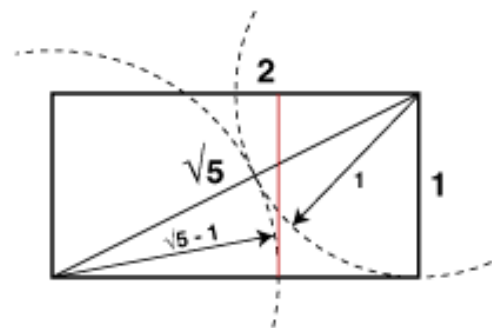
Základní okruhy problémů

- ▶ krása jako objektivní vlastnost předmětů
- ▶ krása jako výsledek poznávacích schopností subjektu
- ▶ krása jako výsledek funkčního vztahu předmětu k lidským potřebám

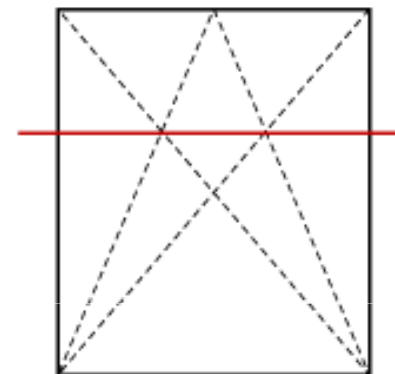
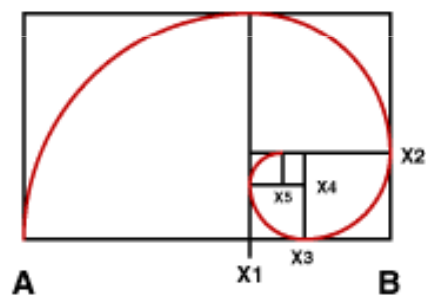
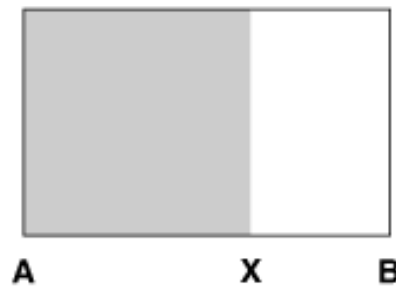
Krása jako objektivní vlastnost

- ▶ Pythagoras (570 – 510 př. Kr.)
 - ▶ Číslo, harmonie, řád
 - ▶ Zlatý řez ($\phi = 0,618$)
 - ▶ Nejjednodušší poměry: intervaly ($n+1/n$)

zlatý řez
 $(1 : 0,618034 = 1,618034 : 1)$

Geometrická konstrukce „zlatého řezu“
 $a : x = x : (a-x)$

Aproximace „zlatého řezu“
 (optický střed stránky)

Fig. 2

Musical Interval Ratios

$1/1$	unison
$16/15$	minor second
$9/8$	major second
$6/5$	minor third
$5/4$	major third
$4/3$	perfect fourth
$7/5$	diminished fifth
$3/2$	perfect fifth
$8/5$	minor sixth
$5/3$	major sixth
$7/4$	minor seventh
$15/8$	major seventh
$2/1$	octave

Krása jako objektivní vlastnost

- ▶ Platón (427 – 347 př. Kr.)
 - ▶ idea dobra a krásy
 - ▶ mimesis
- ▶ Aristoteles (384 – 322 př. Kr.)
 - ▶ Pozitivní mimesis
 - ▶ Uvolnění citů, Katarze (očista duše)
- ▶ Středověk
 - ▶ sv. Augustin – unitas multiplex
 - ▶ sv. Tomáš Akvinský – integritas, harmonia, claritas

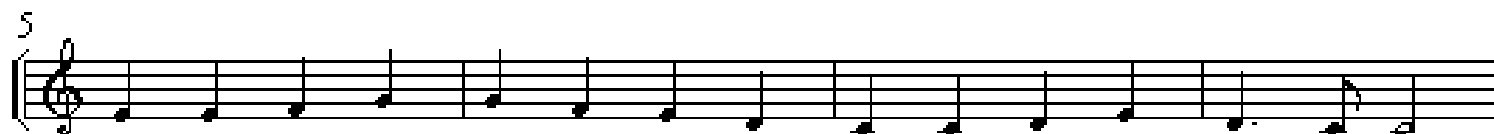
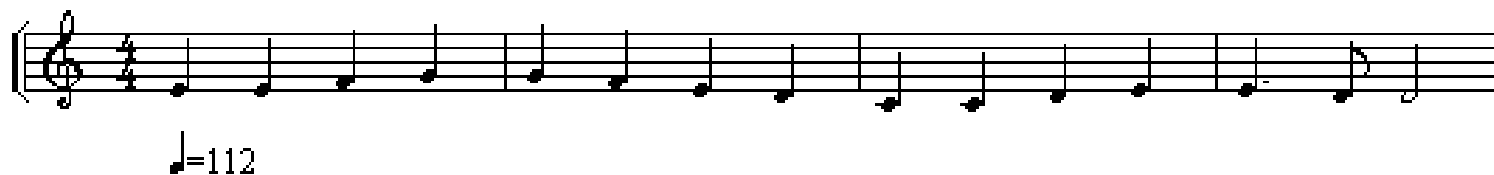
Co na to Kant? – a co Vy?

Co na to Kant? – a co Vy?

Co na to Kant? – a co Vy?

Novověk

- ▶ René Descartes (1596 – 1650)

- ▶ Immanuel Kant (1724 – 1804)

- ▶ Kritika čistého rozumu

- ▶ Regulativní ideje:

- nesmrtelná duše
 - svoboda
 - nekonečno, resp. Bůh

- ▶ Kritika praktického rozumu

- ▶ Základy metafyziky mravů

- ▶ *„Jednej tak, jako by se maxima tvého jednání měla na základě tvé vůle stát obecným přírodním zákonem.“*

- ▶ Kritika soudnosti (1790)

DUŠEVNÍ MOHUTNOSTI
ROZUM

VŮLE

SOUDNOST (CIT)

Estetický vnímání – I. Kant

- ▶ Účelnost
- ▶ Hra představivosti a rozvažování
- ▶ Pocity libosti

Estetický postoj – I. Kant

- ▶ **Nezainteresovaná (nezaujatá) libost:**

- ▶ Účelnost
- ▶ Vnímání krásna
- ▶ Pocity libosti
- ▶ (Estetický) soud

Estetický soud – I. Kant

- ▶ ES je nezávislý na rozumu
- ▶ ES je jedinečný, nelze jej dále zobecnit
- ▶ ES nehodnotí „věc samu“ ale její formu

Estetický postoj – I. Kant

- ▶ **Nezainteresovaná (nezaujatá) libost:**

- ▶ Účelnost (bez účelu) – forma
- ▶ Vnímání (a svobodná hra mysli)
- ▶ Pocity (nezaujaté) libosti
- ▶ (Estetický) soud – krásno

Upřesnění

- ▶ Kant: „skrytá technika přírody“
 - ▶ V umění: formální účelnost
 - ▶ V přírodě: objektivní účelnost
- ▶ Kant: krásna je ve vnímajícím subjektu ne v samotném objektu (...a proto stačí i imaginace)
- ▶ Kant: vkusový soud = subjektivní s univerzální platností
- ▶ Kant: vkus – další přednášky

Upřesnění

- ▶ Krása samostatná
- ▶ Krása adherentní

- ▶ Estetické kategorie
 - ▶ Krása (...*libost*...)
 - ▶ Vznešeno (...*hvězdné nebe nad námi a mravní zákon v nás*...)

Výhrady ke Kantově teorii

- ▶ **Přílišný subjektivismus**
 - ▶ Nelze vyloučit poznávací schopnosti
- ▶ **Přílišný formalismus**
 - ▶ Obsah není esteticky bezhodnotný
 - ▶ Neexistuje úplná bezzájmovost (E. Husserl):
 - ▶ Minimálně zájem vnímat
 - ▶ Emocionální přitažlivost
- ▶ **Izolacionismus**
 - ▶ Problematika autonomie estetického soudu
 - ▶ Kontext (a tedy i etické hodnocení) hraje svou roli (L. N. Tolstoj)
- ▶ **Elitismus, sociální diferenciacce**
 - ▶ Pierre Bourdieu

Rekapitulace estetických koncepcí

- ▶ Materialismus / Idealismus
- ▶ Formalismus / Obsahovost
- ▶ Subjektivismus / Objektivismus